

# Tárgytematika

Félév:	2012/13/2
Tárgynév:	Művelődéstörténet I.
Tárgykód:	ALTKTA1011
Felelős szervezet neve:	Társadalomtudományi, Felnőttképzési és Közművelődési Intézeti Tanszék
Felelős szervezet kódja:	AA17
Tárgyfelelős neve:	Horváth Csaba Sándor
Tárgy követelménye:	Vizsga
Tárgy heti óraszám:	0/0/0
Tárgy féléves óraszám:	8/0/0

---

## Oktatás célja:

A tárgy tanulása során a hallgatók ismerjék meg az alapvető stílus-és eszmetörténeti korszakokat, fontosabb fogalmakat, személyeket, a művelődéstörténet kiemelkedő alkotásait, azok hatásait, gondolkodásformáló, stílusalakító, szerepét. Legyen rálátásuk bizonyos technika- és tudománytörténeti tényezőkre, elsősorban azokra, amelyek szervesen illeszkednek a művelődéstörténethez. Célunk, hogy a művelődéstörténet kapcsán adjunk némi történeti háttérrel, irodalomtörténeti tájékozottságot, zenekultúrában való eligazodási pontokat, úgy hogy az említettek elősegítsék egy megalapozott átfogó művelődéstörténeti tudásanyag megszerzését.

## Tantárgy tartalma:

1. Az őskor kultúrája
2. Ókori Kelet
3. Ókori görög-római kultúra
4. A kora középkor - szerzetesrendek, egyházi kultúra – honfoglalás, államalapítás, a magyarországi írásbeliség kezdetei
5. Az európai gótika – egyház és kultúra, szerzetesrendek - lovagok, lovagrendek
6. Művelődés a 12-15. században - magyar vonatkozásokkal
7. Az európai reneszánsz
8. Mátyás és a magyarországi reneszánsz - felfedezések
9. Katolikus és protestáns reform - egyetemes és magyar vonatkozásban
10. A barokk – egyetemes és magyar kitekintéssel
11. A felvilágosodás Európában
12. A magyar klasszicizmus és felvilágosodás; szellemi élet megindulásának a kezdete

## Számonkérési és értékelési rendszere:

**Aláírás feltétele:** A hallgatók az előadások és a szemináriumok anyagai alapján ismerjék a történelmi összefüggéseket, el tudják helyezni egy – egy korszak uralkodóit, értékeljék azok politikai jelentőségét. Ismerjék a korra vonatkozó legfontosabb forrásokat, topográfiát, az események gazdasági, társadalmi, kulturális, stb. hatásait.

A félév folyamán minden nappali tagozatos hallgatónak kiselőadás formájában ismertetnie kell az általa választott szemináriumi témát. / Nem felolvasásról, kiselőadásról van szó! / Az előadó ismerje a téma forrásait, szakirodalmát és az esetleges vitás kérdéseket. A félév kritériuma választott témából 5-10 oldal közötti

# Tárgytematika

Félév:	2012/13/2
Tárgynév:	Művelődéstörténet I.
Tárgykód:	ALTKTA1011
Felelős szervezet neve:	Társadalomtudományi, Felnőttképzési és Közművelődési Intézeti Tanszék
Felelős szervezet kódja:	AA17
Tárgyfelelős neve:	Horváth Csaba Sándor
Tárgy követelménye:	Vizsga
Tárgy heti óraszám:	0/0/0
Tárgy féléves óraszám:	8/0/0

---

## Számonkérési és értékelési rendszere:

terjedelemben egy beadandó dolgozat elkészítése szakszerű jegyzetapparátussal és formai követelményekkel, mely leadási határideje: a szorgalmi időszak utolsó hete. Minden levelező tagozatos hallgatónak kötelezően készítenie kell egy minimum 5 oldalas beadandót, rövid kivonatot a tematikában feltüntetett ajánlott irodalmi listán található egy könyvből (vagy egy szabadon választott szaktudományos munkából) szakszerű jegyzetapparátussal és formai követelményekkel! A leadási határidő levelező tagozaton: az utolsó konzultáció!  
**Plágium leadása szigorúan TILOS!**

**Vizsgára bocsátás feltétele:** az aláírás megszerzése és az órák látogatása

## Kötelező irodalom:

### Kötelező irodalom:

**Katus László:** A középkor története. Bp., Pannonica-Rubicon, 2001. 1-15., 69-104., 324-342. vagy  
**Klaniczay Gábor** (szerk.): Európa ezer éve: A középkor I., II. Bp., Osiris, 2005. I. kötet: 117-132., 205-211., 232-243., 313-323., II. kötet: 9-35., 275-309., 323-335.  
**Kósa László**(szerk.): Magyar művelődéstörténet. Bp., Osiris, 2002.  
**Léderer Emma:** Egyetemes művelődéstörténet. Bp., Aqua, cop. 1992.  
**Póor János** (szerk.): A kora újkor története. Bp., Osiris, 2009. 283-348.

### Ajánlott témák és irodalom a szemináriumra:

Ókori Kelet - ókori görög és római kultúra

**Alföldy Géza:** Római társadalomtörténet. Bp., Osiris, 2000.

**Bosworth, A. B.:** Nagy Sándor. A hódító és birodalma. Bp., Osiris, 2002.

**Castiglione László:** Az ókor nagyjai. Bp., Akadémiai Kiadó, 1982.

**Dobrovits Aladár:** Egyiptom és az antik világ. Bp., 1979.

**Ferenczy Endre – Maróti Egon – Hahn István:** Az ókori Róma. Bp., Tankönyvkiadó, 1992.

**Hahn István:** Istenek és népek Bp., Minerva, 1980.

**Hahn István:** Naptári rendszerek és időszámítás. Bp., Gondolat, 1983.

**Hahn István:** Róma istenei. Bp., Gondolat, 1975.

**Hegy Dolores – Kertész István – Németh György – Sarkady János:** A görög történelem a kezdetektől Kr. e. 30-ig. Bp., Osiris, 2002.

## Tárgytematika

Félév:	2012/13/2
Tárgynév:	Művelődéstörténet I.
Tárgykód:	ALTKTA1011
Felelős szervezet neve:	Társadalomtudományi, Felnőttképzési és Közművelődési Intézeti Tanszék
Felelős szervezet kódja:	AA17
Tárgyfelelős neve:	Horváth Csaba Sándor
Tárgy követelménye:	Vizsga
Tárgy heti óraszám:	0/0/0
Tárgy féléves óraszám:	8/0/0

---

### Kötelező irodalom:

Historia Augusta. Bp., Gondolat, 1968.

**Kákosy László:** Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Bp., Osiris, 2005.

**Kákosy László:** Egy évezred a Nílus völgyében. Bp., Gondolat, 1970.

**Kákosy László:** Ré fiai. Bp., Gondolat, 1979.

**Kertész István:** Az ókori olümpiai játékok története. Bp., TF tankönyv, 1996.

**Lancel, Serge:** Hannibál. Bp., Osiris, 2005.

Magánélet a római császárok korában. Bp., Corvina, 2011.

**Majoros József:** Római élet. Bp., Gemini, 1996.

**Németh György** (szerk.): Államéletrajzok. Bp., Osiris, 2003.

**Oppenheim, Leo:** Az ókori Mezopotámia. Bp., Gondolat, 1972.

**Pallotino, Massimo:** Az etruszkok. Bp., Gondolat, 1980.

**Ritoók Zsigmond** (szerk.): Görög történetírók. A világirodalom klasszikusai. Bp., Európa, 1988.

**Salles, Catherine:** Hétköznapi élet a római császárok korában. Bp., Corvina, 2008.

**Szabó Árpád:** Hellasz hősei. Bp., Móra, 1985.

**Trencsényi-Waldapfel Imre:** Mitológia. Bp., Gondolat, 1974.

**Utcenko, Sz. L.:** Julius Caesar. Bp., Gondolat, 1983.

### Középkor – egyetemes vonatkozással

**Batkin, Leonid:** Az itáliai reneszánsz. Bp., Gondolat, 1986.

**Bloch, Marc:** Feudális társadalom. Bp., Osiris, 2002.

**Bloch, Marc:** Gyógyító királyok. Bp., Osiris, 2005.

**Burton, Rosemary:** Nagy felfedezők utazásai. Bp., Magyar Könyvklub, 1994.

**Duby, Georges:** A katedrálisok kora. Bp., Gondolat, 1984.

**Duby, Georges:** A nő a középkorban. Bp., Corvina, 2000.

**Huizinga, Johan:** A középkor alkonya. Bp., Európa, 1979.

**Kerrigan, Michael:** Kínzóeszközök. Bp., Hajja és Fiai, 2001.

**Kristeller, Paul O.:** Szellemi áramlatok a reneszánszban. Bp., Magvető, 1979.

**Kulcsár Zsuzsanna:** Így éltek a lovagkorban – Nyugat-Európa a XI-XIV. században. Bp., Helikon, 2007.

**Le Goff, Jacques:** Értelmiség a középkorban. Bp., Gondolat, 1978.

**Montanari, Massimo:** Éhség és bőség. A táplálkozás európai kultúrtörténete. Atlantisz, Bp., 1996.

## Tárgytematika

Félév:	2012/13/2
Tárgynév:	Művelődéstörténet I.
Tárgykód:	ALTKTA1011
Felelős szervezet neve:	Társadalomtudományi, Felnőttképzési és Közművelődési Intézeti Tanszék
Felelős szervezet kódja:	AA17
Tárgyfelelős neve:	Horváth Csaba Sándor
Tárgy követelménye:	Vizsga
Tárgy heti óraszám:	0/0/0
Tárgy féléves óraszám:	8/0/0

---

### Kötelező irodalom:

**Pirenne, Henri:** A középkori gazdaság és társadalom története. Bp., Gondolat, 1983.

**Rogers, Michael:** A hódító iszlám. Bp., Helikon, 1976.

**Runciman, Steve:** A kereszties hadjáratok története. Bp., Osiris, 2002.

**Zombori István:** Lovagok és lovagrendek Bp., Kozmosz, 1988.

### Középkor – magyar vonatkozásban

A tatárjárás emlékezete. Bp., Európa, 1987.

**Balogh Jolán:** Mátyás király és a művészet. Bp., Magvető, 1985.

**Barta Gábor:** Nándorfehérvár, 1456. Bp., Móra, 1985.

**Bartoinek Emma:** A magyar királykoronázások története. Bp., Akadémia Kiadó, 1987.

**Bertényi Iván:** A magyar korona története. Bp., Kossuth Könyvkiadó, 1986.

**Bertényi Iván:** Nagy Lajos király. Bp., Kossuth, 1989.

**Bonfini, Antonio:** A magyar történelem tizedei. Bp., Balassi, 1995.

**B. Szabó János:** A Mohácsi csata. Bp., Corvina, 2006.

**Dienes István:** A honfoglaló magyarok. Bp. 1978.

**Diószegi Vilmos:** A pogány magyarok hitvilága /Körösi Csoma Kiskönyvtár 4./ Bp.1967.

**Dümmerth Dezső:** Az árpádok nyomában. Bp., Panoráma, 1987.

**E. Kovács Péter:** Hétköznapi élet Mátyás király korában. Bp., Corvina, 2011.

**E. Kovács Péter:** Magánélet Mátyás király korában. Bp., Corvina, 2011.

**Font Márta:** Így élt Könyves Kálmán. Bp., Móra, 1993.

**Györffy György:** Krónikáink és a magyar őstörténet Régi kérdések-új válaszok. Bp.1993.

**Kardos József:** A szent korona és a szentkorona-eszme története. Bp., Ikva, 1991.

**Kocsis István:** A Szent Korona misztériuma. Bp., Püski, 1997.

**Kocsis István:** A Szent Korona tana. Bp., Püski, 1996.

**Kocsis István:** Magyarország Szent Koronája. Bp., Püski, 2000.

**Kristó Gyula:** Árpád fejedelemtől Géza fejedelemig. Bp., Akadémia, 2002.

**Kristó Gyula:** Levedi törzsszövetségétől Szent István államáig. Bp., Magvető, 1980.

**Kristó Gyula:** Magyar historiográfia. Bp., Osiris, 2002.

**Kristó Gyula:** Magyarország története (895-1301). Bp., Osiris Kiadó, 1998.

**Kubinyi András:** Nándorfehérvártól Mohácsig. A Mátyás- és a Jagello-kor hadtörténete. Bp., Argumentum,

## Tárgytematika

Félév:	2012/13/2
Tárgynév:	Művelődéstörténet I.
Tárgykód:	ALTKTA1011
Felelős szervezet neve:	Társadalomtudományi, Felnőttképzési és Közművelődési Intézeti Tanszék
Felelős szervezet kódja:	AA17
Tárgyfelelős neve:	Horváth Csaba Sándor
Tárgy követelménye:	Vizsga
Tárgy heti óraszám:	0/0/0
Tárgy féléves óraszám:	8/0/0

---

### Kötelező irodalom:

- 2007.
- Kubinyi András:** Mátyás király. Bp., 2001.
- Kubinyi András:** Városfejlődés és városhálózat a középkori Alföldön és az Alföld szélén. In: Dél-alföldi Évszázadok 14. szám, Szeged, 2000.
- László Gyula:** A honfoglaló magyar nép élete. Bp. 1988.
- Mályusz Elemér:** Egyházi társadalom a középkori Magyarországon. Bp., Akadémia, 2007.
- Nagy Balázs(szerk.):** Tatárjárás. Bp., Osiris, 2003.
- Pálosfalvi Tamás:** Nikápolytól Mohácsig, 1396-1526. Bp., 2005.
- Pálosfalvi Tamás:** A Hunyadiak kora. Bp., Kossuth, é. n.
- Róna-Tas András:** Kis magyar őstörténet. Bp., Balassi, 2007.
- Slíz Mariann:** Személynevek a középkori Magyarországon. Bp., Attraktor, 2011.
- Thúróczy János:** A magyarok krónikája. Bp., Magyar Helikon, 1986.
- Werbőczy István** Hármaskönyve. Bp., 1897.
- Zsoldos Attila:** Az Árpádok és alattvalóik. Debrecen, Csokonai, 1997.

### A kora újkor – egyetemes vonatkozásban

- Barbier, Frédéric:** A modern Európa születése – Gutenberg Európája. Bp., Kossuth, 2010.
- Bartha Lajos:** A csillagképek története és látnivalói. Bp., Alexandra, 2010.
- Braudel Fernand:** A mindennapi élet struktúrái: a lehetséges és a lehetetlen. Bp., Gondolat, 1985.
- Braudel Fernand:** A Földközi-tenger és a mediterrán világ II. Fülöp korában. Bp., Akadémia, 1996.
- Chadwick, Owen:** Reformáció. Bp., Osiris, cop. 2003.
- Chaunu, Pierre:** A klasszikus Európa. Bp., Osiris, 2001.
- Chaunu, Pierre:** Felvilágosodás. Bp., Osiris, 1998.
- Danzer-Kantof, Boris:** A hétköznapi élet Napóleon korában. Bp., Corvina, 2005.
- Delumeau, Jean:** A reneszánsz. Bp., Osiris, 1997.
- Diederiks, H., A., et alii (szerk.):** Nyugat-európai gazdaság- és társadalomtörténet. Bp., Osiris, 1995.
- Duby G. - Mandrou R.:** A francia civilizáció ezer éve. Bp., Gondolat, 1975.
- Friedenthal, Richard:** Luther élete és kora. Bp.: Gondolat, 1983.
- Furet, Francois:** A francia forradalom története, 1770-1815. Bp., Osiris, 1999.
- Hahner Péter:** A nagy francia forradalom kisenciklopédiája. Bp., Minerva, 1989.

# Tárgytematika

Félév:	2012/13/2
Tárgynév:	Művelődéstörténet I.
Tárgykód:	ALTKTA1011
Felelős szervezet neve:	Társadalomtudományi, Felnőttképzési és Közművelődési Intézeti Tanszék
Felelős szervezet kódja:	AA17
Tárgyfelelős neve:	Horváth Csaba Sándor
Tárgy követelménye:	Vizsga
Tárgy heti óraszám:	0/0/0
Tárgy féléves óraszám:	8/0/0

---

## Kötelező irodalom:

- Hoskin, Michael:** A csillagászat története. Bp., Magyar Világ, 2004.  
**Imhof, Ulrich:** A felvilágosodás Európája. Bp., Atlantisz, cop. 1995.  
**Johnstone, Michael:** Szabadkőművesek. Bp., Saxtom, 2007.  
**Köpeczi Béla:** XIV. Lajos. Bp., 1987.  
**Machiavelli, Niccolo:** A fejedelem. Bp., Maecenas, cop. 1993.  
**MacNulty, Kirk W.:** A szabadkőművesség jelképei, titkai, jelentősége. Bp., Kossuth, 2006.  
**McGrath, Alister E.:** Kálvin. Bp., Osiris, 2001.  
**Poór János:** Madame Pompadour. Bp., Akadémiai Kiadó, 1988.  
**Soubul, Albert:** A francia forradalom története. Bp., 1999.  
**Tulard, Jean:** Napóleon. Bp., Osiris, 1997.  
**Vadász Sándor:** Emberek és eszmék a francia forradalomban Bp., Gondolat, 1989.  
**Vadász Sándor (szerk.):** 19. századi egyetemes történelem 1789-1914. Bp., Korona Kiadó, 2005.  
**Watson, Francis:** Medici Katalin élete és kora. Bp., Szépirodalmi Kiadó, 1987.  
**White, Michael:** Galilei, az antikrisztus. Bp., Alexandra, 2010.  
**Zöllner, Frank:** Leonardo da Vinci. Bp., Vince, 2002.

## A kora újkor – magyar vonatkozásban

- Ágoston Gábor:** A tizenhetedik század története. Bp., Pannonica, cop. 2000.  
**Ifj. Barta János:** A tizennyolcadik század története. Bp., Pannonica, 2000.  
**Ifj. Barta János:** Budavár visszavétele. Bp., Kossuth, 1985.  
**Ifj. Barta János:** Mária Terézia. Bp., Gondolat, 1988.  
**Ifj. Barta János:** A kétfejű sas árnyékában. Bp., Gondolat, 1984.  
**Fodor Pál:** A szultán és az aranyalma. Tanulmányok az oszmán-török történelemről. Bp., 2001. 11-44., 308-314.  
**H. Balázs Éva – Krász Lilla – Kurucz György (szerk.):** Magánélet a Habsburgok korában 1740-1815. Bp., Corvina, 2011.  
**Hegy Klára:** Egy világbirodalom végvidékén. Bp., Gondolat, 1982.  
**Kosáry Domokos:** Művelődés a XVIII. századi Magyarországon. Bp., Akadémiai, 1983.  
**Marczali Henrik:** Mária Terézia. Bp., 1891.  
**Nagy László:** A törökkor végnapjai Magyarországon. Bp., Zrínyi, 1986.

## Tárgytematika

Félév:	2012/13/2
Tárgynév:	Művelődéstörténet I.
Tárgykód:	ALTKTA1011
Felelős szervezet neve:	Társadalomtudományi, Felnőttképzési és Közművelődési Intézeti Tanszék
Felelős szervezet kódja:	AA17
Tárgyfelelős neve:	Horváth Csaba Sándor
Tárgy követelménye:	Vizsga
Tárgy heti óraszám:	0/0/0
Tárgy féléves óraszám:	8/0/0

---

### Kötelező irodalom:

**Pálffy Géza:** A másfél évszázadnyi török uralom mérlege. In: Magyar évszázadok. Tanulmányok Kosáry Domokos 90. születésnapjára. Szerk. Ormos Mária. Bp., 2003. 73–87. (Interneten: <http://www.terebess.hu/keletkultinfo/masfel.html>)

**Pálffy Géza:** A tizenhatodik század története. Bp., Pannonica, 2000.

**R. Várkonyi Ágnes** (szerk.): A magyar reneszánsz udvari kultúra. Bp., Gondolat, 1987.

**Szakály Ferenc:** Magyar adóztatás a török hódoltságban. Bp., 1981. 449-479.

Oktató: Horváth Csaba